

Giải tích hàm nâng cao
Cao học khóa 15, học kì I, 2005
Họ tên: Đinh Ngọc Quý
NCS chuyên ngành Lý thuyết tối ưu

BÀI TẬP 2

Bài 1:

$$P_A(x) = \{t \geq 0, x \in tA\}. \text{ Xét } A = B(0,1)$$

Nhận xét rằng khi $x=0$ ta có $P_A(0) = 0 = \|0\|$

Với $x \neq 0$, ta có:

$$P_A(x) = \inf \{t > 0 | x \in tA\} = \inf \{t > 0 | \frac{x}{t} \in A\} = \inf \{t > 0 | \frac{\|x\|}{t} < 1\} = \inf \{t > 0 | \|x\| < t\} = \|x\|$$

Công thức này bao hàm luôn cả trường hợp $x=0$. Vậy có $P_A(x) = \|x\|$

Chúng ta chứng minh tương tự cho trường hợp $A = \bar{B}(0,1)$.

Bài 2:

Nhận xét $P_A(0,0) = 0$ với cả ba câu (a), (b), (c) nên khi giải ta chỉ xét cho trường hợp $(x,y) \neq (0,0)$ (tức không xảy ra trường hợp $t=0$ để $(x,y) \in tA$) nên

$$P_A(x,y) = \inf \{t > 0 | (x,y) \in tA\} \text{ hay } P_A(x,y) = \inf \{t > 0 | (\frac{x}{t}, \frac{y}{t}) \in A\}$$

a) $A = \{(x,y) | x^2 + y^2 \leq 1\}$

$$P_A(x,y) = \inf \{t > 0 | (\frac{x}{t}, \frac{y}{t}) \in A\} = \inf \{t > 0 | \sqrt{x^2 + y^2} \leq t\} = \sqrt{x^2 + y^2}$$

b) $A = \{(x,y) | \max\{|x|, |y|\} \leq 1\}$

$$P_A(x,y) = \inf \{t > 0 | (\frac{x}{t}, \frac{y}{t}) \in A\} = \inf \{t > 0 | \max\{|x|, |y|\} \leq t\} = \max\{|x|, |y|\}$$

c) $A = \{(x,y) | |x| + |y| \leq 1\}$

$$P_A(x,y) = \inf \{t > 0 | (\frac{x}{t}, \frac{y}{t}) \in A\} = \inf \{t > 0 | |x| + |y| \leq t\} = |x| + |y|$$

Chú ý cả 3 công thức ở câu (a), (b), (c) đều đúng cho cả trường hợp $(x,y) = (0,0)$

Bài 3:

a) Ta kiểm tra P_A là một phiên hàm dưới tuyến tính liên tục

- Dễ thấy $P_A(x) \geq 0, \forall x \in X$.
- Với $\forall \lambda > 0, \forall x \in X$, ta có:

$$P_A(\lambda x) = \inf \{t \geq 0 | \lambda x \in tA\} = \lambda \inf \{\frac{t}{\lambda} > 0 | x \in \frac{t}{\lambda} A\} = \lambda P_A(x)$$

- Dễ dàng kiểm tra cho tính nửa cộng tính cho trường hợp $x=y=0$ (dựa vào $P_A(0)=0$)
 Với $\forall x, y \in X, x \neq 0, y \neq 0$ ta có với $\forall \varepsilon > 0$, chọn được $\lambda > 0, \mu > 0$ sao cho:

$$\begin{cases} P_A(x) < \lambda < P_A(x) + \varepsilon \\ P_A(y) < \mu < P_A(y) + \varepsilon \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} P_A(\frac{x}{\lambda}) < 1 \\ P_A(\frac{y}{\mu}) < 1 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \exists t \in (0,1): \frac{x}{\lambda} \in tA \\ \exists v \in (0,1): \frac{y}{\mu} \in vA \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} \exists t \in (0,1): \frac{x}{\lambda t} \in A \\ \exists v \in (0,1): \frac{y}{\mu v} \in A \end{cases}$$

Kết hợp với A lồi chứa 0 nên:

$$\begin{cases} \frac{x}{\lambda} = t \cdot \left(\frac{x}{\lambda t}\right) + (1-t) \cdot 0 \in A \\ \frac{y}{\mu} = v \cdot \left(\frac{y}{\mu v}\right) + (1-v) \cdot 0 \in A \end{cases}, \text{Vậy có } \frac{x}{\lambda} \in A, \frac{y}{\mu} \in A.$$

A lời nên: $\frac{x+y}{\lambda+\mu} = \left(\frac{\lambda}{\lambda+\mu}\right) \frac{x}{\lambda} + \left(\frac{\mu}{\lambda+\mu}\right) \frac{y}{\mu} \in A$. Suy ra $P_A(x+y) \leq \lambda + \mu$.

Kết hợp với điều kiện chọn λ, μ ban đầu ta có: $\lambda + \mu < P_A(x) + P_A(y) + 2\varepsilon$

Vậy: $P_A(x+y) < P_A(x) + P_A(y) + 2\varepsilon, \forall \varepsilon > 0$.

Cho $\varepsilon \rightarrow 0$ ta được $P_A(x+y) \leq P_A(x) + P_A(y)$

Từ các điều kiện trên ta suy ra P_A là một phiên hàm dưới tuyến tính trên kgvt X. Vậy tiếp theo để chứng minh P_A liên tục ta chỉ cần chứng minh P_A liên tục tại $x=0$.

Ta xét lưới $\{x_\alpha\}: x_\alpha \rightarrow 0$. Vì A mở chứa 0, nên với $\forall \varepsilon > 0$ bé tùy ý ta có εA là lân cận mở của 0. Suy ra $\exists \alpha_0, \forall \alpha \geq \alpha_0: x_\alpha \in \varepsilon A$, kéo theo $0 \leq P_A(x_\alpha) \leq \varepsilon$. Chứng tỏ $P_A(x_\alpha) \rightarrow 0$

Vậy P_A liên tục tại $x=0$, suy ra P_A liên tục.

b) Với $(x, y) = (0, 0): P_S(0, 0) = 0$. Ta xét trường hợp $(x, y) \neq (0, 0)$:

$$P_S(x, y) = \inf \{t > 0 \mid \left(\frac{x}{t}, \frac{y}{t}\right) \in S\} = \inf \{t > 0 \mid |y| < t\} = |y|$$

- Kiểm tra S cân bằng:

Xét $(x, y) \in S$ thì $|y| < 1$. Ta có $\forall \lambda: |\lambda| \leq 1$ thì $|\lambda y| = |\lambda| \cdot |y| < 1$, nên $(\lambda x, \lambda y) \in S$

- Dễ dàng kiểm tra tính chất nửa chuẩn của hàm $P_S(x, y) = |y|$

Bài 4:

($\Leftarrow$) Giả sử $x_0 \in \overline{M}$. Suy ra tồn tại lưới $\{x_\alpha\} \subset M: x_\alpha \rightarrow x_0$. Khi đó

$\forall \alpha, f(x_\alpha) = 0 \rightarrow f(x_0) = 1$. Điều này mâu thuẫn với $f \in X^i$.

($\Rightarrow$) Ta xét hàm dung lượng của M và kí hiệu là P. Ta có $x_0 \notin \overline{M}$ nên $P(x_0) \geq 1$.

Đặt $G = \langle x_0 \rangle$ và $g: G \rightarrow R$ với $g(\lambda x_0) = \lambda$. Khi đó ta có $g(x) \leq p(x), \forall x \in G$

Thật vậy:

- Với $x = \lambda x_0, \lambda > 0: P(\lambda x_0) = \lambda P(x_0) \geq \lambda = g(\lambda x_0)$.
- Với $x = \lambda x_0, \lambda \leq 0: P(\lambda x_0) \geq 0 \geq \lambda = g(\lambda x_0)$.

Áp dụng định lý Hahn-Banach suy ra tồn tại phiên hàm tuyến tính f trên X là thác triển của g sao cho: $f(x) \leq p(x), \forall x \in X$.

Nhận xét rằng:

- $f(x_0) = g(x_0) = 1$
- $p(x) = 0, \forall x \in M \Rightarrow f(x) \leq 0, \forall x \in M$.

Mặt khác do M là không gian con nên nếu $x \in M \Rightarrow (-x) \in M$. Vậy nên:

$$f(x) = f(-(-x)) = -f(-x) \geq 0, \forall x \in M.$$

Chứng tỏ $f(x) = 0, \forall x \in M$.

- Ta chứng minh rằng f liên tục trên X. Vì f là phiên hàm tuyến tính trên X nên ta chỉ cần chứng minh f liên tục tại $x=0$.

Thật vậy với $\{x_\alpha\}: x_\alpha \rightarrow 0$. Vì M là không gian con nên $0 \in M$. Suy ra

$\exists \alpha_0, \forall \alpha \geq \alpha_0: x_\alpha \in M$ hay $f(x_\alpha) = 0$. Chứng tỏ $f(x_\alpha) \rightarrow f(0)$.

Bài 5:

Nếu $f=0$ thì hiển nhiên đúng. Ta xét với trường hợp $f \neq 0$. Suy ra tồn tại $x_0 \in M : f(x_0) \neq 0$. Không mất tổng quát ta có thể giả sử $f(x_0) = 1$ (nếu không ta có thể chọn $\frac{x_0}{f(x_0)} \in M$ thay thế). Khi đó $x_0 \notin \overline{\ker f}$, để ý $\ker f$ là một không gian con của X .

Áp dụng bài tập 4 với $M = \ker f$ ta sẽ tồn tại phiên hàm tuyến tính F liên tục trên X sao cho $F(x_0) = 1$ và $F(\ker f) = \{0\}$. Vậy bây giờ ta chỉ cần phải chứng minh F là mở rộng của f

Thật vậy: xét bất kì $x \in M$, giả sử $f(x) = A$. Khi đó ta có

$$f(x) = A = A \cdot f(x_0) = f(Ax_0) \Rightarrow (x - Ax_0) \in \ker f \Rightarrow x \in (Ax_0 + \ker f).$$

Vậy nên $F(x) = F(Ax_0 + \ker f) = F(Ax_0) + F(\ker f) = F(Ax_0) = AF(x_0) = A = f(x)$

Tới đây ta đã kết thúc phần chứng minh. Bài tập 5 cũng có một chứng minh khác trong sách Giải tích hàm của PGS. PTS Đỗ Văn Lưu (trang 134,135).